

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA ARKUSZA I

Zadanie sprawdzające rozumienie czytanego tekstu *Magia języka*.

Model zawiera przewidywane odpowiedzi. Odpowiedzi ucznia mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być synonimiczny wobec modelu. Oceniając pracę ucznia, należy stosować punktację z modelu.

Uwaga: Za pełną odpowiedź przyznaje się maksymalną liczbę punktów, za niepełną – wskazaną w rubryce „punkty częściowe”. Nie należy przyznawać połówek punktów. Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną nie przyznaje się punktów.

Nr zadania	Odpowiedzi	Maksymalna liczba punktów	Punkty częściowe
1.	w odwrotnej niż w pierwszym zdaniu; bo język (jako najważniejszy znak przynależności narodowej) jest przedmiotem refleksji w całym artykule; <i>można uznać:</i> od mniej ważnych elementów do najważniejszych	2	1
2.	C	1	0
3.	– <u>terytorium</u> : przestrzeń zajmowana przez naród bywa zmienna; zdarza się, że przynależne narodowi terytorium jest inne w rzeczywistości, a inne w jego świadomości – <u>obywatelstwo</u> : naród może istnieć także i bez państwa, a utożsamienie narodu i obywatelstwa może prowadzić do historycznych fałszerstw; jest zmiennie <i>można uznać:</i> obywatelstwo nie jest tożsame z narodowością	2	1
4.	– powołuje do pełnego istnienia (bytu), nadaje osobowość (pozbawia anonimowości) – znajomość imienia wroga umożliwia pokonanie go	1 (wystarczy jedna odpowiedź)	0
5.	np.: kłótnie, wojny, prześladowania, palenie na stosach, uśmiercanie, herezje	1 (za dwie odpowiedzi)	0
6.	– wzajemne znieważanie stało się powszechne – słowo honoru straciło wartość	1 (wystarczy jedna odpowiedź)	0
7.	nie utrwalil wierzeń przodków (mitologii)	1	0
8.	– o wydarzeniach, które rozegrały się na terenie słowiańszczyzny (o kontaktach z innymi kulturami) – o zajęciach i zawodach przodków – o gospodarczym znaczeniu miejsca	1 (wystarczy jedna odpowiedź)	0
9.	– o tym, że układ dźwięków w słowa daje im raz zabarwienie pozytywne, a raz negatywne – słowa przynoszą ze sobą jakąś treść emocjonalną, której nie da się zmienić	1 (wystarczy jedna odpowiedź)	0
10.	– brutalizacja (nadużywanie słów wulgarnych) lub posługiwanie się gotowymi formułami – przyczyna: zachwianie systemu wartości lub zerwanie więzi z narodową tradycją lub nieumiejętność samodzielnego myślenia i posługiwania się językiem	2 (za wskazanie z uzasadnieniem)	1 (za samo wskazanie)
11.	– potoczne, np.: „poszarpane dzieje”, „odszczękać oszczerstwo”, „język nie kontaktuje”, „rozsiewać plotki” – językoznawcze, np.: „desygnat”, „toponomastyka”, „nazwy hydronimiczne”, „źródłosłów” efekt: tekst skierowany do „każdego”, chociaż napisany przez specjalistę <i>można uznać:</i> uprzystępnieniu języka tekstu	3	1, 2
12.	w każdym występuje (trójczłonowe) wyliczenie	1	0
13.	D. np.: „To, że pewne dźwięki stały się nośnikami treści w założeniu pogardliwych [...], stanowi tajemnicę języka”	2	1
14.	i tak, i tak + logiczne uzasadnienie	1	0

**Temat 1. Analizując dany fragment powieści, zwróć uwagę na prezentowane przez bohaterów racje. Wnioski z analizy wykorzystaj w pracy:
Przedwiośnie jako powieść – dyskusja nad kształtem odrodzonej Polski.**

I ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 25 punktów)

punktacja

Analiza i interpretacja fragmentu

1. Wprowadzenie do analizy sceny,

0-2

np.:

- a. prezentacja postaci,
- b. umiejscowienie fragmentu w całości utworu,
- c. relacja ze spotkania Cezarego z Gajowcem,
- d. konfrontacja poglądów bohaterów (dominacja formy dialogu - dyskusja),
- e. narracja z perspektywy głównego bohatera.

2. Racje Baryki (charakterystyka jego postawy),

0-5

np.:

- a. wyeksponowanie zła dotychczasowego porządku (perspektywa komunistów).
- b. bieda warstw najniższych,
- c. nieposzanowanie mniejszości narodowych i religijnych,
- d. prześladowania polityczne,
- e. system policyjny,
- f. ojczyzna jako zaprzeczenie marzeń z okresu niewoli,
- g. powielanie przez rządzących dawnych błędów,
- h. przekonanie o konieczności znalezienia „wielkiej idei”,
- i. zmiana dotychczasowego porządku społecznego,
- j. reforma agrarna i przemysłowa,
- k. postulat odwagi, bezkompromisowości działań.

3. Racje Gajowca (charakterystyka jego postawy),

0-5

np.:

- a. reformy wymagają wyrzeczeń; zło to stan przejściowy,
- b. ojczyzna - najważniejsza wartość, uzasadniająca doznane krzywdy,
- c. konieczność liczenia się z realiami,
- d. obrona niepodległości jako pierwsze zadanie,
- e. ustalenie granic,
- f. wzmocnienie armii,
- g. stopniowa odbudowa potęgi państwa,
- h. reforma walutowa (podstawy ekonomiczne kraju),
- i. budowa nowego ładu społecznego („stany zjednoczone”),
- j. prorządowy punkt widzenia (perspektywa antykomunistyczna).

4. Wnioski z analizy sceny,

0-3

np.:

- a. skrajna, rewolucyjna postawa Cezarego,
- b. reformatorska, ewolucyjna postawa Gajowca,
- c. rozmówców łączy troska o losy Ojczyzny,
- d. brak możliwości kompromisu.

5. Wykorzystanie całości utworu oraz kontekstów,

0-6

np.:

- a. po odzyskaniu niepodległości – czas na pytania o przyszłość państwa,
- b. utopia (szklane domy),
- c. rewolucja (komuniści),
- d. ewolucja (Gajowiec),
- e. konfrontacja Polski marzeń z rzeczywistością (przynajmniej 1 konkretny przykład: przygraniczne miasteczko, Chłodek, dzielnica żydowska, relacje komunistów),
- f. niebezpieczeństwo rewolucji (Baku, stosunek komunistów do niepodległości),
- g. powolność programu rządowego, nieliczenie się z nastrojami społecznymi,

h. funkcjonalne wskazanie kontekstu historycznego: kryzys ekonomiczny, społeczny i polityczny,

6. Wnioski

4

pełne,

np.:

podkreślenie dyskusyjnego charakteru powieści: zderzenie racji różnych stron, ich cząstkowość; brak ostatecznego rozstrzygnięcia (otwarte zakończenie powieści); wezwanie do znalezienia zadowalających rozwiązań.

częściowe,

(2)

np.:

spór racji, określenie stanowisk bohaterów.

próba podsumowania,

(1)

np.:

określenie stanowisk bohaterów.

Temat 2. Dwa modele rodziny. Porównaj rodzinę przedstawioną w podanym fragmencie *Tanga* Sławomira Mrożka z rodziną Borynów ukazaną w *Chłopach* Władysława Reymonta. Zwróć uwagę na relacje między różnymi pokoleniami i scenerię, w której bohaterowie zostali umieszczeni.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można przyznać maksymalnie 25 punktów)

Punktacja:

Obraz rodziny w *Tangu*

1. Inteligencka, wielopokoleniowa rodzina z II p. XX w.

0-1

2. Bohaterowie

0-5

pokolenie dziadków

- a. starsi państwo usiłujący odnaleźć się we współczesności,
- b. nieadekwatne do wieku zachowanie Eugenii,

pokolenie rodziców

- c. twórcy współczesności (nowoczesności),
- d. odrzucenie tradycyjnej kultury (konwencji obyczajowych i artystycznych),
- e. brak nowych zasad porządkujących świat,
- f. niedbały lub nieadekwatny do wieku ubiór odzwierciedlający lekceważenie konwencji,

pokolenie dzieci

- g. Artur pragnący porządku świata.

3. Relacje w rodzinie,

0-4

np.:

- a. odwrócenie tradycyjnych ról w relacji babcia-wnuk (wnuk wychowuje babcię),
- b. odwrócenie tradycyjnych ról w relacji rodzice-dziecko (syn usiłuje przywołać rodziców do porządku),
- c. konflikt pokoleń – o idee,
- d. zlekceważenie przez Eleonorę roli żony i pani domu (np. zdrada, brak kawy, bałagan),
- e. zlekceważenie przez Stomila roli męża i ojca (zainteresowanie eksperymentami a nie rodziną),
- f. brak emocjonalnej więzi między członkami rodziny.

4. Sceneria,

0-1

np.:

- a. mieszkanie w mieście,
- b. chaos w przestrzeni salonu,
- c. sceneria odzwierciedlająca rozpad świata.

5. Skutek: rozpad tradycyjnego modelu rodziny.

0-1

Obraz rodziny Borynów w *Chłopach*

6. Zamożna, wielopokoleniowa chłopska rodzina z przełomu XIX i XX w.	0-1
7. Bohaterowie:	0-2
a. pokolenie rodziców (np.: ojciec gospodarz, głowa rodziny),	
b. pokolenie dzieci (np.: syn buntownik, synowa, córka).	
8. Relacje w rodzinie,	0-4
np.:	
a. ściśle przestrzegana hierarchia,	
b. wyraźnie określone role,	
c. konieczność współdziałania jako czynnik jednoczący rodzinę,	
d. konflikt pokoleń – o ziemię,	
e. gwałtowne emocje (np. miłość, nienawiść, zazdrość) łączące bohaterów,	
f. zachowania regulowane przez tradycję (rytuały).	
9. Sceneria,	0-1
np.:	
a. wiejskie gospodarstwo (związek z naturą),	
b. porządek,	
c. sceneria odzwierciedlająca ład świata (praktyczne i symboliczne funkcje gospodarstwa).	
10. Skutek: tradycyjny (patriarchalny) model rodziny.	0-1
11. Wnioski	
pełne,	4
np.:	
podobieństwa i różnice między przedstawionymi modelami rodziny oraz ich interpretacja w kontekście np. historycznym, historycznoliterackim lub teoretycznoliterackim,	
częściowe,	(2)
np. podobieństwa i różnice między przedstawionymi modelami rodziny,	
próba podsumowania,	(1)
np.:	
lakoniczne stwierdzenie różnic między przedstawionymi modelami rodziny	

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 5 punktów)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 5
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części, 3
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 5 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 5
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka, 3
- na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 12 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia i fleksja, 12
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, 9
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne składnia, słownictwo i frazeologia, 6
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, słownikowych, frazeologicznych i fleksyjnych, 3
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, słownikowych i frazeologicznych. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 3 punkty)

- bezbłędna ortografia;
poprawna interpunkcja (nieliczne błędy); 3
- poprawna ortografia (nieliczne błędy II stopnia);
na ogół poprawna interpunkcja; 2
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia);
interpunkcja niezakłócająca komunikacji (mimo różnych błędów). 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0 – 4